

Come On Labels

Common appliance policy – All for one, one for all – Energy Labels

Contract N°: IEE/09/628/SI2.558219

Pravilno označavanje uređaja u trgovini

(radni paket 4 - Dostava 4.8)

Lipanj 2011

Autor: **Margarita Puente, ESCAN S.A.**
Uz potporu: **Come On Labels partneri**

Isključivu odgovornost za sadržaj ovog dokumenta preuzimaju autori. Ne mora se direktno odnositi u skladu sa mišljenjem Europske Unije. EACI i Europska komisija nisu odgovorni za korištenje bilo kojih informacija sadržanih unutar dokumenta.

SADRŽAJ

1.- SAŽETAK	3
2. – POZADINA	4
3.- Pravni okvir, provedbe i provjere	5
4.- Tipovi trgovina	7
6. – Posjeti trgovinama.....	9
Reference	17

Dokument je pripremljen od strane **Come On Labels projekta**, podržan od strane programa Intelligent Energy Europe. Glavni cilj projekta, aktivan u 13 Europskih zemalja, je podrška u označavanju energetske učinkovitosti kućanskih uređaja u području ispitivanja kućanskih uređaja, pravilan prikaz oznaka na tržištu i obrazovanje potrošača.

Pravilno označavanje uređaja u trgovini

1.- SAŽETAK

Ovaj dokument je vodič za nadzor nad tržištem, uključuje prijedloge o načinu posjeta trgovinama kako bi se provjerila pravilna primjena energetske naljepnice u trgovini.

Namjera mu je ohrabriti i inspirirati nacionalne ili lokalne vlasti nadzora nad tržištem za obavljanjem posjeta trgovinama na nacionalnoj ili regionalnoj razini s ciljem poboljšanja proizvoda ispravnim prikazivanjem energetske naljepnice. Ova aktivnost se treba redovito provoditi kako bi se osiguralo odgovarajuće označavanje uređaja u trgovinama.

Kako bi se uzeli u obzir svi glavni problemi za pravilno označavanje uređaja u trgovinama, ovaj dokument sadrži pet poglavlja:

- "Pozadina" opisuje cjelokupnu situaciju i razloge za poduzimanje provjere označavanja u trgovinama
- "Provjera" sadrži Agencije i procedure koje treba poduzeti u skladu sa propisima
- "Grupe trgovina" uključuju kratak opis različitih kategorija trgovina koje imaju u ponudi kućanske aparate.
- "Vrste aparata za kućanstvo": popis svih vrsta aparata pokrivenih sustavom energetske označavanja.
- "Posjeti trgovinama i kontrola": obuhvaća specifične prijedloge za aktivnosti koje treba poduzeti.

Očekivani ishod i učinak ovog dokumenta je:

- pregled relevantnih pitanja koja treba uzeti u obzir za uspješne kontrole trgovina
- poticaj za nacionalne vlasti nadzora nad tržištem da razviju plan za poduzimanje kontrola trgovina kako bi se povećala odgovarajuća prisutnost naljepnica u trgovinama kao vodiča za potrošače,
- pružiti niz informacija nacionalnim vlastima, proizvođačima/uvoznicima, trgovcima, skupinama potrošača i medijima o pravilnom označavanju uređaja u trgovinama.

2. – POZADINA

Nakon više od 10 godina od stupanja na snagu EU sheme za energetska označavanje postoje dokazi da je, barem za neke uređaje, naljepnica imala značajan utjecaj u uvjeravanju potrošača da kupuju energetska učinkovitije modele. To pokazuje udio najučinkovitije A klase uređaja (ili A + i A + + aparata kod hladnjaka i ledenica) u ukupnoj prodaji tih proizvoda.

Nacionalne i međunarodne ankete o potrošnji energije pokazuju da se više od polovice potrošnje električne energije kućanstava može pripisati glavnim kućanskim uređajima, koji na prodajnom mjestu moraju imati energetska oznaku.

Dugoročne statistike potrošnje električne energije kućanstava pokazuju poboljšanje energetske učinkovitosti kućanskih uređaja kupljenih od strane potrošača u Europi. Istovremeno, zemlje u kojima su uvedene velike sheme da bi se motiviralo kupce na kupnju učinkovitijih uređaja, imaju registrirano još veće poboljšanje energetske učinkovitosti novih prodanih uređaja. Na primjer:

- Od 2006, subvencijski programi su motivirali španjolske potrošače na kupnju novih, modela sa štednjom energije i pravilno odlaganje svojih starih uređaja. Potrošnja energije novih aparata prodanih u Španjolskoj je sada 18% niža nego što je bila u 2005.
- Austrija je također bila u mogućnosti ostvariti uštedu energije od 12% na račun državnih subvencija u 2009 i 2010 za hladnjake, zamrzivače, perilice i sušilice.
- U Italiji, nacionalne subvencije su pomogle generiranju 11% smanjenja potrošnje energije novih uređaja u razdoblju od 2005 do 2010.

Pravilna prisutnost energetske naljepnice na prodajnom mjestu, ili određene informacije u katalogima i internet prodaji, su presudne kako bi se potrošačima omogućio obrazovani izbor njihovih novih aparata. Iskustvo pokazuje da je prisustvo naljepnica na uređajima u mnogim trgovinama europskih država članica općenito vrlo visoko, međutim još uvijek postoje značajni problemi u odnosu na određene grupe proizvoda ili distribucijske kanale.

Partneri projekta Come On Labels¹ stoga su pripremili ovaj dokument, da bi rezimirali zakonske pretpostavke za ispravno prikazivanje energetske oznake u trgovinama, te poticali nacionalne vlasti da razviju snažan nadzor nad tržištem kako bi se osigurala visoka razina prisutnosti naljepnica u svim distribucijskim kanalima i za sve označene aparate.

Napomena: Konzorcij partnera The Come On Labels će poduzeti svoje vlastite posjete trgovinama u najmanje 500 trgovina da bi dobili pregled situacije vezane uz pravilnu prisutnost energetske naljepnice - prema vrsti trgovina, vrsti uređaja, kao i usporedbom prisutnosti starih i novih naljepnica po kategorijama aparata, tijekom 2012 godine. Za ažurirane informacije projekt pratite na web stranici www.come-on-labels.eu.

¹ Come On Labels je IEE projekt koji uključuje 13 europskih partnera. Njegov cilj je podržavanje provedbe europske Energetske naljepnice u zemljama članicama. Poseban naglasak je na prihvaćanju novog zakona za označavanje, koji ažurira izgled naljepnica.

3.- Pravni okvir, provedbe i provjere

Bitni elementi provedbe energetske oznake u državama članicama su definirani u Okvirnoj direktivi EU za energetska označavanja i provedbama direktiva ili propisa za pojedine specifične proizvode, te općenito regulacijom "nadzor nad tržištem" 765/2008/EC. Zakonodavstvo² europskih država članica koje navodi da dobavljači stavljanjem na tržište ili stavljanjem u uporabu proizvoda vezanih uz energiju opskrbe oznakom (i sažetkom) koji sadrži razred energetske učinkovitosti i druge informacije kao što je definirano u relevantnim provedbenim mjerama³.

Trgovci imaju odgovornost za pravilan prikaz oznake, na vidljiv i čitljiv način, te sažetak učiniti dostupnim u brošuri proizvoda ili drugoj literaturi koja prati proizvode kada su prodani krajnjim korisnicima.

"Dobavljači stavljanjem na tržište ili u uporabu proizvode koji su obuhvaćeni delegiranim aktom dobavljaju naljepnicu i sažetak u skladu s ovom Direktivom, a delegiranim aktom" (čl. 5 Europske direktive 2010/30/EU).

"Trgovci prikazuju oznake pravilno, na vidljiv i čitljiv način, te sažetak čine dostupnim u brošurama proizvoda ili drugoj literaturi koja prati proizvode kada su prodani krajnjim korisnicima". (Članak 6)

Nadalje, u slučajevima kada potrošač ne može očekivati da vidi prikazani proizvod, kao što su katalog ili on-line prodaja, trgovci moraju osigurati svojim klijentima informacije koje su uključene u naljepnicu.

Prema europskom pravnom okviru, europske države članice su dužne osigurati odgovarajuće označavanje proizvoda putem nadzora nad tržištem (provjera aktivnosti). Posjeti trgovinama su jedna od mogućih akcija kako bi se osigurala usklađenost trgovaca.

Trenutno stanje u europskim državama članicama u vezi provedbe zakona za naljepnice i verifikaciju, razlikuje se zbog specifičnih nacionalnih socijalnih, političkih i ekonomskih uvjeta. Osim toga, prava prisutnost oznaka varira između različitih vrsta trgovina.

Osnovni koraci u provedbi energetske oznake navedeni su u općim uvjetima EU Okvirne direktive za energetska označavanja, u provedbenim direktivama i propisima specifičnih proizvoda, te općenito "nadzor nad tržištem" regulacija 765/2008/EC.

² Za sve označene proizvode, pravna osnova je okvir "Direktiva 2010/30/EU o indikaciji za označavanje i standardne informacije o potrošnji energije proizvoda i drugih resursa energije koji se odnose na proizvode".

³ Provedbene mjere u okviru Direktive su u formi delegiranog Pravilnika: Povjerenstvo Delegiranih Uredbi (EU) br 1059/2010 obzirom na energetska označavanja kućanskih perilica posuđa, Uredba br 1060/2010 - energetska označavanja rashladnih uređaja, Uredba br 1061/2010 - energetska označavanja kućanskih strojeva za pranje rublja, Uredba br 1062/2010 - energetska označavanja televizora.

⁴ Za pojedinosti vidi zakonodavni okvir drugog dokumenta projekta Come on Labels "Zakonodavstvo vezano za energetska naljepnica", dostupano na www.come-on-labels.eu - dio Zakonodavstvo.

Sažetak pravnog okvira:

- Direktiva 2010/30/EU o indikaciji za označavanje i standardne informacije o potrošnji energije proizvoda i drugih resursa od strane energetski srodnih proizvoda je objavljena u 2010 i okvir je za novu shemu označavanja.
- Specifične oznake proizvoda su određene novije delegiranim pravilnikom ili starijim provedenim direktivama. Direktive su već prenesene u nacionalne zakone, delegirani Pravilnici su odmah primjenjivi u državama članicama, bez potrebe nacionalnog transponiranja.
- Proizvođači bi trebali osigurati nove oznake za ove četiri grupe uređaja do kraja 2011 godine. Maloprodaja mora osigurati da svaki energetski proizvod, na prodajnom mjestu, nosi oznaku koju osiguravaju dobavljači na vanjskoj strani prednjice ili na vrhu, na takav način da se jasno vidi.
- Dodatno, Ekodizajn zahtjevi za ove uređaje usvojeni su 2009.

Prema zakonodavstvu kalendar novog označavanja je sljedeći:

Tabela 1: Raspored novog označavanja ulaska u trgovine

Datum	Zakonodavstvo
20/12/2010	Dobrovoljno korištenje novih naljepnica od strane dobavljača
30/11/2011	Obvezno korištenje novih naljepnica za hladnjake i televizore od strane dobavljača
20/12/2011	Obvezno korištenje novih naljepnica za perilice rublja i posuđa od strane dobavljača
30/03/2012	Obvezna primjena novih obveza za promicanje i prodaju na daljinu hladnjaka i televizora
20/04/2012	Obvezna primjena novih obveza za promociju i prodaju na daljinu strojeva za pranje rublja i posuđa

Izvršenje odgovarajuće prisutnosti naljepnica u trgovinama:

Zemlje članice će:

- Osigurati da dobavljači i trgovci ispunjavaju svoje dužnosti
- Odrediti institucije za obavljanje nadzora nad tržištem (kao što su planiranje i izvršavanje provjere sukladnosti proizvoda i sukladnosti trgovaca), te im dati dovoljno kompetencija i resursa.
- Izraditi programe nadzora tržišta.
- Propisati pravila za dodjeljivanje kazni kod kršenja Pravilnika.
- Osigurati vanjsku kontrolu granica.
- Izvješće Komisiji svake četiri godine o svojim aktivnostima i provođenju razina usklađenosti na njihovom teritoriju.

Potvrda djelatnosti:

- Provjera ima za cilj odgovoriti na pitanje je li dobavljač ili prodavač u skladu s obvezama Okvirne direktive i provedba direktive ili delegiranih propisa.
- Europsko zakonodavstvo opisuje bitne elemente za provjeru sukladnosti proizvoda (kroz dva koraka testiranje aparata). Nije predviđen opći postupak za provjeru da li trgovci ispunjavaju svoje obveze (npr. posjeti trgovinama). Ovi postupci su ostavljeni svakoj državi članici po načelu supsidijarnosti, iako Uredba 768/2008/EC čini verifikaciju tržišta obveznom za zemlje članice.

4.- Tipovi trgovina

Da bi se pokrio cijeli spektar dućana, treba uzeti u obzir agregaciju distribucijskih kanala uređaja prema kategorijama od strane vlasti nadzora nad tržištem ili druge agencije imenovane za kontrolu pravilne prisutnosti naljepnica u trgovinama.

Nadležne vlasti bi trebale prve biti svjesne tržišnog udjela tih kanala distribucije i donijeti odluku, ne samo o tome koliko ukupno bodova od prodaje, nego i o iznosu pojedinih trgovina u svakoj kategoriji koju će se posjetiti ovom provjerom djelatnosti .

Odluka o veličini uzorka za različite kategorije trgovina može se izvršiti na temelju (i) statističke analize, (ii) prethodnog iskustva i znanja, ili (iii) pojedinačnih pritužbi potrošača. Glavne trgovačke kategorije u Europi su:

T₁. Elektroničke supertrgovine: Veliki stručnjaci koji nude električne aparate sa širokim asortimanom proizvoda, a često i specijaliziranih odjelima za različite grupe proizvoda.

T₂ Električni stručnjaci: Mala i srednja poduzeća obično s velikim rasponom, ali ograničenim područjem prikaza, često u kombinaciji sa ponudom servisa i održavanja.

T₃. Kuhinja / Namještaj trgovina: Nude kuhinjski namještaj, uključujući velike kućanske aparate; visok stupanj stručnosti u planiranju i konzultantske usluge za klijente, obično prodaju kompletne kuhinje s velikim električnim aparatima uključujući ugradbene uređaje. Ograničenje je velik broj ugradbenih aparata, uz one samostojeće, te posebno dizajnirane vrste uređaja.

T₄. Hipermarketi / Cash and Carry. U većini država članica nisu tako važni za prodaju velikih kućanskih aparata kao drugi kanali jer samoposlužni karakter tih trgovina ne odgovara potrebi kupca za savjet i održavanje.

T₅. Narudžba poštom i internet trgovina. Temelji se na web stranicama i katalogima koji su sve važniji u prodaji velikih kućanskih aparata. Informacije iz naljepnice i sažetka proizvoda koji će biti prikazani, često prema tekstu, a ne nužno kao slika naljepnice.

5.- Tipovi uređaja

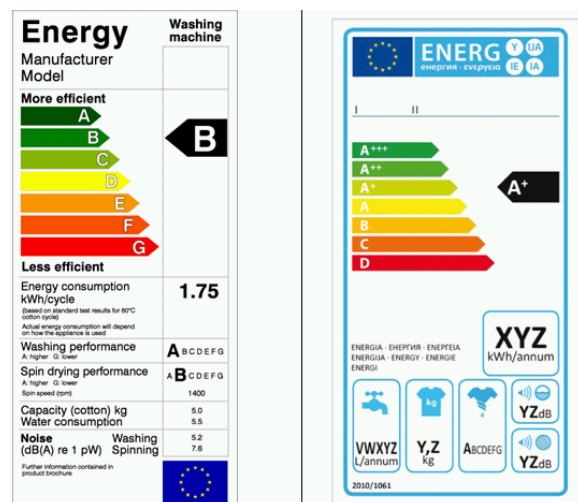
Europska Direktiva o energetske označavanju 2010/30/EU i propisi koji zahtijevaju da energetske označavanje bude na energetske srodnim proizvodima ponuđenim za prodaju, najam, najam-kupnju ili prikazani izravno krajnjim korisnicima ili neizravno na bilo koji način prodaje, uključujući internet. Bilo kakvo oglašavanje i bilo koji tehnički promotivni materijal treba uključivati podatke o razredu energetske učinkovitosti za taj proizvod.

Uređaji sa “novom naljepnicom” uključujući dodatne razrede A⁺, A⁺⁺ i A⁺⁺⁺ su:

- Perilice rublja
- Perilice posuđa
- Hladnjaci, zamrzivači i kombinacije
- Televizori.

Ovi kućanski aparati mogu dobrovoljno prikazivati "nove" naljepnice od kraja 2010. Nove oznake bit će obvezne za nove proizvode stavljene na tržište od kraja 2011. To znači da će se barem za neko vrijeme u istoj trgovini moći vidjeti modeli sa starim i novim oznakama. U stvari, svi proizvodi stavljeni na tržište prije nego što nove oznake postanu obvezne smiju imati prijašnje oznake.

Primjer “stare” i “nove” energetske naljepnice za perilice rublja (vidi sliku):

Ostali uređaji označeni u skladu sa provedbenim smjernicama "stare naljepnice" Direktive 92/75/EG će i dalje nositi malo drugačiji izgled "starih" oznaka. Ti uređaji su:

- Sušilice
- Kombinirane perilice-sušilice
- Električne pećnice
- Klima uređaji
- Kućne lampe.

6. – Posjeti trgovinama

Institucija/e odgovorne za provjeru pravilnog označavanja uređaja u trgovinama trebale bi provoditi kontrole kako bi se provjerilo poštivanje odredaba zakona.

Trgovci moraju osigurati da su svi aparati prikazani u trgovinama ispravno označeni u skladu sa važećim označavanjem. To na primjer znači da svi novi uređaji moraju imati jasno vidljive, pravilno postavljene energetske oznake.

"Stare" Energetske oznake sastoje se od obojene oznake koja odgovara tipu aparat sa trakom koja sadrži posebne informacije o modelu. "Nova" naljepnica je umjesto toga tiskana u jednom komadu.

Provjera prisutnosti ispravne naljepnice u trgovinama treba slijediti isti postupak kod svake posjete kako bi inspekcijski rezultati bili usporedivi.

Sljedeći odjeljci predlažu praktične korake koje treba poduzeti za (1) kontrolu trgovina i (2) provjeru internet prodaje i kataložnog naručivanja.

6. 1. Kontrola trgovina

Procedura za posjete trgovinama treba biti tri koraka: priprema, nadzor i praćenje.

Trgovine: procedure za kontrolu

Priprema

Odabir uređaja, odabir trgovina i izrada liste provjera.

Kontrola

- Posjet trgovini i snimanje statusa naljepnica.
- Informiranje trgovine o slijedećim koracima

Praćenje

- Pristup podacima i njihova obrada (u slučaju sankcija).
- Povratne informacije trgovinama o rezultatima
- Spremanje rezultata za odabir slijedeće trgovine/uređaja
- Izvješće o rezultatima.

i) Priprema

Budući da nije moguće provjeriti sve trgovine i proizvode na tržištu, prije posjeta, organizacija bi trebala pripremiti plan navodeći očekivani broj posjeta, plan rada navodeći očekivani broj posjeta godišnje, i ciljane vrste trgovina koje se posjećuju (prema kanalu distribucije, području i sl.) i uređaja koje treba provjeriti. Za ovu vježbu to trebaju pripremiti uključena tijela uzimajući u obzir raspoložive ljudske i financijske resurse.

Odabir uređaja: Idealno, treba provjeriti sve aparate obuhvaćene provedbenim direktivama ili propisima. Međutim, u nekim slučajevima zbog nedostatka sredstava može biti potreban odabir aparata. Prioritetni kriteriji za odabir uređaja može biti:

- proizvodi obuhvaćeni nedavno predstavljenim propisima, ili koji su se dokazali kao problematični u prethodnim akcijama nadzora nad tržištem
- proizvodi sa visokim udjelom tržišta
- proizvodi koji pripadaju vrlo visokoj ili vrlo niskoj klasi energetske učinkovitosti
- vrlo visoka ili vrlo niska prodajna cijena
- mjesto proizvodnje: uvezena u odnosu na nacionalno proizvedene proizvode i brandove
- provjera proizvoda na temelju rotacije, provjeravanje određenog broja proizvodnih grupa kod svakog kruga posjeta trgovini
- slučajni odabir i skupine proizvoda i veličine uzorka.

Kriteriji odabira može voditi prema odabiru tipa trgovine, jer sve trgovine ne prodaju sve odabrane proizvode.

Odabir trgovine: može biti izveden primjenom različitih kriterija:

- ✓ Izbor na temelju slučajnog odabira
- ✓ Područni odabir
- ✓ Veličina trgovine: velike u odnosu na male
- ✓ Tip trgovine: kao što je opisano u poglavlju 4;
- ✓ Trgovine koje su već posjećene ili trgovine koje nikad prije nisu bile posjećene
- ✓ Trgovine koje tijekom prijašnjih posjeta nisu bile u skladu s obvezama označavanja.

Lista provjere: Lista provjere sa svim pitanjima koja se trebaju pregledati i informacijama koje se moraju prikupiti u svakoj trgovini, primjer takve liste provjere je predložen u sljedećoj tablici.

Tablica 2: Lista provjere za inspekciju trgovine

Podaci o trgovini:	
- Ime trgovine	Ovaj podatak je potreban kako bi se osiguralo da se trgovina može pronaći i identificirati za daljnju komunikaciju, uključujući i provedbu ukoliko je potrebno.
- Adresa	
- Manager trgovine / odgovorna osoba	
- Datum i vrijeme posjete	
- Ime osobe koja je obavila posjetu	
Specifične stavke uređaja:	
- Proizvod(i) koji se mora provjeriti (vidi smjernice i EN standardni test)	Bitno je znati koji aparati moraju biti označeni. Nekoliko provedbenih mjera isključuje označavanje određenih aparata, npr. mikrovalne pećnice su isključene iz označavanja na temelju direktive za pećnice, rashladni uređaji iznad 1500 litre volumena isključeni su iz označavanja.
- Aparati koji bi trebali biti prikazani za prodaju. Uređaji za popravak, rabljeni aparati i uređaji koji nisu za prodaju, npr. u pohrani, ne označeni	
Specifične stavke uređaja:	
- Izgled naljepnice, npr. Da li sadrži oznaku u boji trake (bije i crne kopija nisu dozvoljene, osim za žarulje)	Oznaka je definirana upravo u provedbi direktive ili propisa.
- Da li naljepnica označuje točan tip aparata, npr. Da li je naljepnica za perilicu posuđa prikazana na perilici posuđa?	U praksi stare oznake sastoje se od obojane pozadine naljepnica i trake sa podacima. Trgovci koji prikazuju samo podatke sa trake nisu u skladu sa zakonskim obvezama, jer ne prikazuju (punu) naljepnicu.
- (Za stare oznake): Da li natpis sadrži sve podatke, tj. da li postoji traka sa ispravnim podacima i da li je cjelovita? Podaci na traci sadrže broj modela uređaja koji bi trebao odgovarati broju modela na pločici.	Nove oznake, za razliku, su u jednom komadu. Svaki proizvod perilica rublja, perilica posuđa, hladnjak, hladnjak - zamrzivač, zamrzivač i TV koji su uključeni u novi zakon - bit će isporučeni s punim oznakama.
- Je oznaka pravilno postavljena: na jasno vidljivo mjesto određeno od strane nadležne provedbene direktive	
- Da li na uređaju postoje druge potencijalno zbunjujuće ili obmanjujuće oznake?	

Izvor: Adapted from CEECAP - http://www.ceecap.org/img_assets/File/1_Ceecap_D1a_graphics.pdf

ii) Kontrola trgovina

Odabrane trgovine treba posjetiti bez prethodnog upozorenja. No kako bi se poboljšao učinak posjeta odabranim trgovinama, nacionalnoj maloprodaji i/ili Udruženju trgovine moglo bi se poslati pismo s općim informacijama, te ih informirati da će se tijekom idućih mjeseci posjetiti trgovine kako bi se provjerio pravilan prikaz energetske oznake.

Ovo pismo također može uključiti upozorenje da se slijedeće isprike trgovaca (ili slične) radi ne označavanja jednog ili više proizvoda neće prihvaćati:

- trgovac nije dobio oznake od dobavljača (to je vrlo malo vjerojatno jer je traka sa podacima (ili nova naljepnica) stavljena u ambalažu u tvornici).
- Trgovac nije postavio oznaku ni u prednjem niti u gornjem dijelu uređaja, jer bi tako poremetio dizajn uređaja.

Ako je potrebno, ovo pismo može uključiti i upozorenje da druge naljepnice ili oznake nisu dozvoljene uz energetska oznaka EU ako je vjerojatno da će zavarati ili zbuniti potrošača.

Pravilan prikaz oznaka za proizvode treba biti zabilježen prema sljedećem popisu za provjeru (pogledajte sljedeću tablicu) te trgovine trebaju biti informirane o sljedećim koracima koje će nacionalno tijelo obavljati nakon zaključenja inspekcije. Izvještaj ovisi o postupku verifikacije utvrđenom u nacionalnom zakonodavstvu.

U ovom dokumentu se pretpostavlja da se izvještaj o djelovanju od strane nacionalnih tijela uzima nakon posjeta.

Tablica 3: Pozicija naljepnice

Uređaj	Položaj	Referenca (European Directive Article)
Osnovni	Na jasno vidljivom mjestu navedenom u relevantnim provedbenim direktivama ili propisima	Direktiva 92/75, čl. 4(a) (stara naljepnica) Direktiva 2010/30, čl. 6 (nova naljepnica)
Hladnjaci, zamrzivači i njihove kombinacije	Oznaka mora biti postavljena na prednjoj vanjskoj strani ili na vrhu uređaja, tako da se jasno vidi	delegirana Regulacija 2010/1060/EU, čl. 4
Perilice rublja		delegirana Regulacija 2010/1061/EU, čl. 4
Perilice posuđa		delegirana Regulacija 2010/1059/EU, čl. 4
Televizije	Na prednjoj strani, na način da bude jasno vidljiva	delegated Regulation 2010/1062/EU, art. 4
Sušilice	Na prednjoj vanjskoj strani ili na vrhu uređaja, tako da bude jasno vidljivo, a ne sakriveno.	Direktiva 95/13, čl. 2(2)
Perilice-sušilice		Direktiva 96/60, čl. 2(2)
Klima uređaji		Direktiva 2002/31, čl. 3(2)
Pećnice	Na vrata (izvana) uređaja na takav način da se jasno vidi, da nije sakriveno. Kod pećnica sa više otvora, svaki mora imati svoju vlastitu naljepnicu, osim otvora koja ne spadaju u djelokrug usklađene norme iz članka 2..	Direktiva 2002/40, čl. 3(2)
Svjetiljke	Oznaka mora biti postavljena ili tiskana na pakiranju, na vanjskoj strani pojedinačnog pakiranja svjetiljke. Ništa ne smije prekriti ili smanjiti njezinu vidljivost.	Direktiva 98/11, čl. 2 (2)

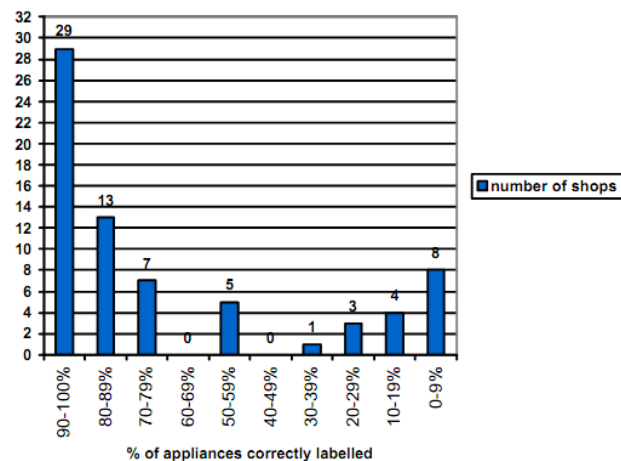
Izvor: CEECAP - http://www.ceecap.org/img_assets/File/1_Ceecap_D1a_graphics.pdf

Primjer: Kontrola trgovina u Danskoj

U ime Danske agencije za energiju, Energetsko Označavanje Danska provjerava usklađenost s propisima. Odabrane trgovine posjećuje kontrolor koji registrira da li je svaki uređaj u trgovini pravilno označen. Kontrolori su prvo završili poseban tečaj kako provoditi ove inspekcije. Označavanje se smatra zadovoljavajućim, ako je najmanje 90% od prikazanih uređaja pravilno

označeno. Trgovine u kojima je pravilno označeno manje od 90% aparata dobiti će preporuku da provedu pravilno označavanje prije fiksnog datuma. Donja slika prikazuje postotak pravilno označenih uređaja kod inspekcije trgovina u 2009.

Slika 2: Rezultati kontrole trgovina u Danskoj u 2009.

Izvor: "shop inspections 2009" Energy Labeling Denmark

Troškovi kontrole trgovina

Kontrole trgovina su - u odnosu na testiranje uređaja - relativno jeftin način provjere izvršenja ispravnog označavanja. Glavni troškovi su osoblje za obavljanje pregleda. Kako bi se smanjili troškovi, može se koristiti privremeno osoblje, no budući da bi trebali imati formalne ovlasti za ulazak u trgovine, kontrolu i prikupljanje potrebnih informacija postoje sumnje u to da li je privremeno osoblje najbolji izbor za formalnu djelovanje kontrole, u odnosu na primjerice korištenje lokalnog osoblja policije .

Osim toga, za učinkovito praćenje rezultata procesa potreban je elektronički sustav upravljanja podacima.

iii) Izvještaj

Rezultati posjeta se procjenjuju i ocjenjuju. Procjena znači da se donese odluka da li se ili ne primjenjuje izvršne sankcije. Priroda ovog izvršenja ovisit će o nacionalnom zakonodavstvu, ali treba osigurati da dobavljači i trgovci ispunjavaju svoje obveze.

Učinkovitost buduće provjere će biti pojačana ukoliko se trgovine obavijeste o rezultatima. Ako je trgovina dio trgovačkog lanca, povratne informacije mogu se osigurati kako za trgovinu tako i za sjedište.

Trgovine koje su usklađene osjećati će se nagrađenima ukoliko su službeni povratne informacije da su usklađene.

Trgovine koje nisu (u potpunosti) usklađene znaju da se moraju poboljšati. Povratne informacija za ove trgovine mogu sadržavati obavijest da će ih se ponovno posjetiti u bliskoj budućnosti.

6.2.- Provjera internetskih stranica i kataloških prodaja

Važno je da kupci koji ne mogu vidjeti proizvod (a time i naljepnice) prije kupnje dobiju prikazane osnovne informacije o proizvodima.

Internetska i kataloška prodaja može se provjeriti na isti način kao i trgovine. Popis informacija koje treba provjeriti uključen je u specifične provedbene mjere proizvoda.

Tablica u nastavku navodi podatke koji moraju biti prisutni u skladu s provedbenim propisima. Prije kupnje znači da informacije moraju biti prisutne u katalogu za narudžbe poštom (ne samo u ambalaži koja se isporučuje kupcu), te kod internet prodaje, informacije trebaju biti prikazane zajedno sa drugim specifičnim informacijama o proizvodu.

Tablica 4: Informacije koje moraju biti prikazane na internetskim stranicama i katalozima za naručivanje

Uređaj	Pravna osnova	Informacije koje moraju biti prikazane i njihov redoslijed
Perilica posuđa	delegirana Regulacija 2010/1059/EU, čl. 4 (b) i aneks IV	(a) klasa energetske efikasnosti (b) ocijenjeni kapacitet na standardnom mjestu postavljanja za standardni ciklus čišćenja (c) godišnja potrošnja energije ($AE C$) u kWh po godini, (d) godišnja potrošnja vode ($AW C$) u litrama po godini, (e) klasa efikasnosti sušenja (f) zračna akustična emisija buke u dB(A) (g) Indikacija ako je model namijenjen za ugradnju.
Hladnjaci	delegirana Regulacija 2010/1060/EU, čl. 4 (b) i aneks V	(a) klasa energetske efikasnosti (b) godišnja potrošnja energije ($AE C$) u kWh po godini (c) volumen spremnika svakog odjeljka i primjenjivo rangiranje prema zvjezdicama (d) 'klasa klime' (e) zračna akustična emisija buke u dB(A) (f) indikacija ako je model namijenjen za ugradnju (g) kod aparata za pohranu vina sljedeće informacije: "Ovaj aparat je namijenjen isključivo za skladištenje vina".
Perilice rublja	delegirana Regulacija 2010/1061/EU, čl. 4 (b) i aneks IV	(a) ocijenjeni kapacitet u kg pamuka, kod standardnog 60 °C, programa za pamuk pod punim opterećenjem ili standardnih 40 °C pamuk programa pod punim opterećenjem, ovisno što je niže; (b) klasa energetske efikasnosti (c) ponderirana godišnja potrošnja energije u kWh po godini, (d) ponderirana godišnja potrošnja vode u litrama po godini (e) klasa učinkovitosti spin-sušenja (f) maksimalna brzina vrtnje postignuta kod standardnih 60 °C na programu za pamuk pod punim opterećenjem ili standardnih 40 °C na programu za pamuk pri djelomičnom opterećenju, ovisno što je niže, i preostali sadržaj vlage postignut kod standardnih 60 °C na programu za pamuk pod

		punim opterećenjem ili standardnih 40 °C na programu za pamuk pri djelomičnom opterećenju, ovisno što je veće (g) akustična buka u zraku tijekom pranja i faze centrifugiranja, kod standardnog 60 °C programa za pamuk pod punim opterećenjem, izraženo u dB (A) (h) indikacija ako je model namijenjen za ugradnju
Televizija	Delegirana Regulacija 2010/1062/EU, čl. 4 (b) i aneks VI	(a) klasa energetske učinkovitosti (b) potrošnja energije kod stanja mirovanja (c) godišnja potrošnja energije (d) Dijagonala ekrana.
Klima uređaji	Direktiva 2002/31/EC, čl. 3.4 i aneks II i III	(a) Marka proizvođača. (b) Model proizvođača (c) Klasa energetske učinkovitosti (d) Ako je primjenjivo, EU eko-naljepnica (e) Indikativna godišnja potrošnja energije (f) Kapacitet hlađenja u kW (g) EER (omjer energetske učinkovitosti) uređaja kod hlađenja pri najjačoj opterećenosti (h) Tip uređaja: samo hlađenje, hlađenje/grijanje (i) Način hlađenja: zrakom, vodom (j) Kapacitet grijanja u kW samo za uređaje sa mogućnosti grijanja (k) Za uređaje sa mogućnošću grijanja, klasa energetske učinkovitosti kod grijanja (l) Gdje je primjenjivo, buka tijekom standardnog korištenja.
Pećnica	Direktiva 2002/40/EC, čl. 3(4) i aneks III	(a) Marka i tip proizvođača (b) Klasa energetske efikasnosti (c) Potrošnja energije (d) Iskoristivi volumen (e) Veličina (f) Buka.
Svjetiljka	Direktiva 98/11/EC, čl. 2(4) i aneks III	(a) Klasa energetske efikasnosti (b) Svjetlosni tok svjetla (c) Ulazna snaga (d) Ocjenjeni prosječni vijek trajanja žarulje (dozvoljeno gdje nema informacije iz kataloga). Napomena: provedbene direktive odnose se samo na tiskane komunikacije (direktiva je izdana prije interneta), dok se Okvirna direktiva također odnosi na "druga sredstva koja upućuju na to da se ne može očekivati da potencijalni kupac vidi prikazani uređaj "
Perilica-Sušilica	Direktiva 96/60/EC čl. 2(4) i aneks III	(a) Klasa energetske učinkovitosti (b) Potrošnja energije (pranje, centrifugiranje i sušenje) (c) Potrošnja energije (samo pranje i sušenje) (d) Razred učinkoviti pranja

		(e) Učinkovitost izvlačenja vode (f) Maksimalna brzina vrtnje (g) Kapacitet (pranje) (h) Kapacitet (sušenje) (i) Potrošnja vode (pranje, centrifugiranje i sušenje) (j) Potrošnja vode (samo pranje i sušenje) (k) Procijenjena godišnja potrošnja za četveročlano kućanstvo, uvijek koristeći sušilicu (l) Procijenjena godišnja potrošnja za četveročlano kućanstvo, koje nikada ne koristi sušilicu (m) buka, gdje je primjenjivo Napomena: provedbena Direktiva se odnosi samo na tiskane komunikacije, dok se Okvirna direktiva također odnosi na "druga sredstva koja upućuju na to da potencijalni kupac ne može očekivati da vidi prikazani uređaj"
Sušilica	Direktiva 95/13/EC, čl. 2(4) i Aneks III	(a) Klasa energetske učinkovitosti (b) Potrošnja energije (c) Kapacitet (d) Potrošnja vode po ciklusu (ako je primjenjivo) (e) Procijenjena godišnja potrošnja po kućanstvu (f) Buka

Posebne stavke u pogledu provjera narudžbi poštom i posebno Internetske prodaje su uvjet za koji države članice moraju poduzeti sve potrebne mjere kako bi osigurale da svi dobavljači i trgovci na njihovom teritoriju ispunjavaju svoje obveze. Vlasti trebaju provjeriti da li je ovaj uvjet ispunjen, npr. provjeriti da li se internet stranica na kojoj se reklamira proizvod odnosi na fizičku adresu u njihovoj zemlji. Ako ne, mogu uzeti u obzir da upozore drugu zemlju koja je sjedište trgovca / dobavljača (od vlasti se zahtjeva suradnja).

6.3 Provjera reklame proizvoda

Prema novoj Okvirnoj direktivi za energetska označavanje bilo koji oglas za određeni proizvod, ukoliko ima objavljene energetske informacije i informacije o cijenama mora sadržavati i klasu energetske učinkovitosti,

Stoga, jedna od radnji nadzora nad tržištem je ocjenjivanje da li je energetska razred uvijek ispravno spomenut u reklamama.

Reference

1. “Implementing EU Appliance Policy in Central and Eastern Europe”. CEECAP, 2006. www.ceecap.org
2. “Energy efficiency Labels and Standards”. CLASP, 2008. www.clasponline.org
3. “Annual Report 2008, Report on the work of Energy Labelling Denmark on checking energy labelling of household appliances, air conditioning systems and household lamps in Denmark”. Energy Labelling Denmark, 2009.
4. “Recommendations for policy design” .Top –Ten, 2010. www.topten.eu
5. Electricity Consumption and Efficiency Trends in the Enlarged European Union. JRC - European Commission, 2010.
6. “Discover the New EU Energy Label”. CECED, 2011. www.newenergylabel.com

Come on Labels project members – contacts

	Czech Republic – project coordinator	SEVEn , The Energy Efficiency Center www.svn.cz	
	Austria	Austrian Energy Agency www.energyagency.at	
	Belgium	Brussels Energy Agency www.curbain.be	
	Croatia	ELMA Kurtalj d.o.o www.elma.hr	
	Germany	Öko-Institut e.V. , Institute for Applied Ecology www.oeko.de	
	Great Britain	Severn Wye Energy Agency www.swea.co.uk	
	Greece	Center for Renewable Energy Sources and Saving www.cres.gr	
	Italy	ENEA – Agenzia nazionale per le nuove tecnologie, l'energia e lo sviluppo economico sostenibile www.enea.it	
	Latvia	Ekodoma, Ltd www.ekodoma.lv	
	Malta	Projects in Motion www.pim.com.mt	
	Poland	KAPE , Polish National Energy Conservation Agency www.kape.gov.pl	
	Portugal	QUERCUS – Associação Nacional de Conservação da Natureza www.ecocasa.pt	
	Spain	ESCAN, S.A. www.escansa.com	

This document was prepared within the Come On Labels project, supported by the Intelligent Energy Europe programme. The main aim of the project, active in 13 European countries, is to support appliance energy labelling in the field of appliance tests, proper presence of labels in shops, and consumer education.

The sole responsibility for the content of this document lies with the authors. It does not necessarily reflect the opinion of the European Union. Neither the EACI nor the European Commission is responsible for any use that may be made of the information contained therein.

More information about the project activities and all of its results are published on:

www.come-on-labels.eu